

“Si l'autor que es confessa es demana qui sóc, jo em demano què soc?”

Joan Daniel Bezonoff (Perpinyà, 1963) publica a Empúries *Els taxistes del tsar*, una narració que barreja la crònica familiar, l'autobiografia i la confessió personal.

—N'heu tingut prou, per a escriure el llibre, amb allò que sabíeu de l'avi i de la família —directament o per familiars i parents—, o bé us ha calgut tenir-ne més informació?

—M'ha calgut tenir-ne més, molta més. L'avi patern sempre ha estat un desconegut, a la família. La mare, que va viure set anys casada amb el pare, mai no havia sentit parlar del sogre. És un fantasma. Per això em va caldre interrogar els darrers testimonis: gent del poble, ties, desconeguts... M'ha calgut fer com Violette Leduc amb *Nôtre Dame de París* o Carcassona: redreçar un monument arruïnat, rebastir el campanar de Cuixà de Verdaguer. I, fent tota la investigació, he descobert més camins. I també m'he plantejat quina era la meua relació amb el fet rus i amb la catalanitat. *To be Catalan o to be Russian*.

—Però a vegades cal anar més enllà de la veritat monumental, per reconstruir un edifici que s'ha modificat en el transcurs dels segles.

—Sí, és evident. Com fa Jules Roy amb la biografia de l'aviador Georges Guynemer, he volgut donar una veu als morts, i he inventat la part russa, excepte un tros que tenia, d'una manera plausible. Boileau deia que la veritat no sempre és versemblant i jo dic que la versemblança pot coincidir amb la veritat.

—Tot i que els capítols són dedicats a aspectes concrets, volíeu que el to de confessió personal no es perdés sempre, oi?

—Sí. És un passeig per la memòria, pels camins foscos de la memòria. La memòria guia la ploma i la ploma escriu tal com raja. És que no tenia prou elements per a fer una biografia detallada de l'avi rus. Em calien més coses. I aquesta manera de fer permet uns quants enfocaments diferents. Tothom coneix la insinceritat de les *Confessions* de Rousseau. Les confessions se les creu qui vol. El “mentir vrai” d'Aragon, crec. Una fórmula ben bonica.

—Els qui es confessen, des de Montaigne en els seus

Joan Daniel Bezonoff publica *Els taxistes del tsar*, confessió presidida pel record de l'avi rus, a l'editorial Empúries.

Assaigs, es demanen qui sóc? Però vós us demaneu què sóc?

—Exacte. És veritat. És que m'és difícil de saber-ho.

—En el sentit identitari.

—Naturalment. Perquè això de ser un mestís cultural és complicat. Però sense això, sense aquest joc d'identitats no seria escriptor. Seria un professor d'institut qualsevol. I a més, del Rosselló, que és un lloc especial, un pont entre Catalunya i França. Escrivint llibres faig estalvis a la seguretat social. Així no haig d'anar a veure el psiquiatre, tot i que hi ha dones que m'han dit que hi vagi.

—El llibre us ha alliberat d'angoixes i cabòries?

—No. Encara tinc molt per dir sobre la meua relació amb la catalanitat. Per exemple, que el meu camí de Damasc va ser descobrir la Girona monumental. En aquell moment em vaig sentir català. I quan després vaig veure la Barcelona dels setanta, una ciutat tan impressionant, se'm va esborrar la idea que la cosa catalana era anar amb esclòps.

—Al llibre es veu que la vostra família és molt poc familiar, que

cadascú va a la seva.

—Em fa l'efecte que això és propi de les famílies franceses, molt jacobines. Els catalans i els italians es queden a la seva regió i els francesos van a tot arreu. A França s'ha eliminat el sentit de comarca i de regió. No hi ha l'orgull de ser d'una ciutat o d'una comarca. I això unifica França. Ningú no és d'enlloc. Per això jo sóc la rara avis de la família.

—I a Catalunya Nord, amb menys oportunitats que en algunes altres regions, aquesta diàspora és més acusada, no?

—Sí. Se'n van França endins, com diem. I, per una altra banda, rebem gent de fora i això ens despersonalitza. El meu poble, Nils, tenia cent habitants fa molt poc i ara en té quatre-cents.

—Si l'avi rus hagués estat el matern i haguéssiu perdut el nom rus potser no us hauríeu interessat mai per la vostra identitat russa, no? El nom fa la cosa.

—Efectivament, el nom fa la cosa i potser no m'hi hauria interessat, com dieu.

Lluís Bonada